

Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden tilannekatsaus 2013

SISÄLLYSLUETTELO

1.	AVOIN VARHAISKASVATUS TURUSSA.....	3
1.1	TAUSTAA.....	3
1.2	VARHAISKASVATUKSEN PALVELUALUEET Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
1.3	AVOINTEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN	4
2.	AVOIN VARHAISKASVATUS OSANA VARHAISKASVATUSPALVELUJA.....	5
2.1	AVOIMIEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN TOIMINTAMUOTOJA	5
2.1.1	LEIKKIPUISTOTOIMINTA	5
2.1.2	LEIKKIKOULUT.....	7
2.1.3	AVOIN PÄIVÄKOTITOIMINTA.....	7
2.1.4	VARHAISKASVATUKSEN PERHERYHMÄTOIMINTA	8
2.1.5	VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JA SEURAKUNNAN VÄLINEN YHTEISTYÖ	8
2.1.5	VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JA MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON VÄLINEN YHTEISTYÖ VÄLINEN YHTEISTYÖ	9
3.	AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN RESURSSIT	10
3.1	AVOIMIEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN ASIAKASMÄÄRÄT JA HENKILÖSTÖ	10
3.2	YKSITYISET PALVELUSETELIKERHOT JA ASIAKASMÄÄRÄT	10
3.3	KOLMANNEN SEKTORIN JA TURUN KAUPUNGIN MUIDEN TOIMIJOIDEN TUOTTAMAT AVOIMET PALVELUT	11
4.	VARHAISKASVATUSPALVELUT JA TOIMINTAA OHJAAVA LAKI JA MUUT SOPIMUKSET JA OHJEET	11
5.	AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN KEHITTÄMISESITYKSET	12
5.1	ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN	12
5.2	AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUN KÄYTÖN RAJOITTEET JA TOIMINNAN LAAJUUS..	12
5.3	TOIMINTA-AIKA JA TOIMINNAN LAAJUUS	13
5.4	HENKILÖSTÖN KELPOISUUSEHDOT	13
5.5	KASVATUSKUMPANUUS VANHEMPIEN / HUOLTAJIEN KANSSA	14
5.6	MUU AVOIMENVARHAISKASVATUSPALVELUN KEHITTÄMISTYÖ	14
6.	TILASTOT JA KUSTANNUSLASKENTA	15
7.	YHTEENVETOA	16

1 AVOIN VARHAISKASVATUSPALVELU TURUSSA

Tätä tilannekatsausta ovat olleet valmistelemissa päiväkodinjohtajat Ann-Maj Engfelt, Leena Kuustie, Sinikka Miettinen, Mauri Nummela, Helena Portnoj, Minna Pöyhönen, Klaus Rytöhonka, Eeva Salokannel ja perhepäivähoidonohjaajat Mirja Alanko - Nuikkinen, Taina Kanerva ja Sirpa Sipilä sekä palvelualueen päällikkö Virpi Kariluoma. Työryhmä on kuullut valmistelussa myös leikkipuistotoiminnan lähijohtajia.

1.1 TAUSTAA

Lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessin Strategisessa palvelusopimuksessa vuodelle 2012 oli kirjattu, että operatiivisessa palvelutuotantosopimuksessa sovittavia keskeisiä toimenpiteitä varhaiskasvatuksen tulosalueella oli mm.

- *Erityisesti varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän lisääntymiseen on varauduttava, mikäli kysynnän kasvu jatkuu, laajentamalla palvelutarjontaa avoimeen toimintaan ja kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kysynnän kasvun aiheuttamaa palvelutarpeen laajentamista on suunnattava yksityiseen palvelutuotantoon. Omassa tuotannossa laajennetaan palvelutarjontaa vastaamaan laajenevaan kysyntään avointen palvelujen osalta ja tarjotaan ns. kevyempiä vaihtoehtoja*

Turussa on tavoitteellisesti lisätty avoimen varhaiskasvatuksen palveluita tammikuusta 2012 alkaen. Sitä ennen kaupunki järjesti avointa varhaiskasvatuspalvelua leikkipuistotoimintana ja varhaiskasvatuksen perheryhmätoimintana. Yksityisiä palvelutuottajia tuetaan palvelusetelijärjestelmän kerhoserelillä. Seurakunnat ja kolmas sektori ovat aktiivisia palveluiden tuottajia.

.

1.2 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUALUEET

Varhaiskasvatuspalvelut jakautuvat hallinnollisesti neljään suomenkieliseen varhaiskasvatusalueeseen eteläiseen, itäiseen, läntiseen ja pohjoiseen varhaiskasvatusalueeseen. Ruotsinkielinen palvelualue muodostaa oman kokonaisuutensa, joka kattaa koko kaupungin ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut.

Eteläinen varhaiskasvatusalue muodostuu Hirvensalo - Kaksikerran ja Skanssi - Uittamon palvelualueista. Maantieteellisesti alue on laaja ja palvelualueet ovat etäällä toisistaan. Eteläinen varhaiskasvatusalue koostuu kahdeksasta päivähoiton pienalueesta, jotka ovat Moikoinen, Pikisaari, Haarla, Kaksikerta, Vasaramäki, Luolavuori, Harittu ja Uittamo.

Itäinen varhaiskasvatusalue muodostuu Varissuo-Lausteen ja Nummi-Halisen palvelualueista. Palvelualue muodostuu kolmesta erillisestä, mutta melko tiiviistä alueesta. Itäinen palvelualue koostuu kymmenestä päivähoiton pienalueesta, jotka ovat Varissuo, Lauste, Pääskyvuori, Röntämäki, Halinen, Yo-kylä, Nummi, Hannunniittu, Itäharju, Kohmo

Läntinen varhaiskasvatusalue muodostuu Keskustan ja Pansio - Jyrkkälän palvelualueista. Maantieteellisesti alue muodostaa laajan mutta ei kovin yhtenäisen kokonaisuuden. Läntinen varhaiskasvatusalue koostuu kuudesta päivähoidon pienalueesta, jotka ovat Läntinen keskusta, Martti, Ruissalo, Perno, Härkämäki - Vienola ja Itäinen keskusta.

Pohjoinen varhaiskasvatusalue muodostuu Maaria-Paattisen, Runosmäki-Raunistulan sekä Länsikeskuksen palvelualueesta. Maantieteellisesti alue muodostaa pitkän kokonaisuuden.. Pohjoinen varhaiskasvatusalue koostuu kahdeksasta pienalueesta, joita ovat Runosmäki, Kaerla, Nättinummi, Suikkila, Pohjola, Jäkärä, Moisio ja Paattinen.

1.3 AVOINTEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN

- Avoimen varhaiskasvatuksen johtaminen jakautuu seuraavan taulukon mukaisesti 21 päiväkodin johtajan ja kolmen perhepäivähoidon ohjaajan alaisuudessa toimivaan päivähoitoyksikköön. Päivähoitoyksikkö kokonaisuuksiin kuuluu avoimen varhaiskasvatuspalveluiden lisäksi päiväkoteja tai perhepäivähoitajia sekä kolmiperhepäivähoitajia.

Toiminta	johtaa
Leikkipuistotoiminta	<ul style="list-style-type: none"> • 12 päiväkodinjohtajaa • kaksi perhepäivähoidonohjaajaa
Leikkipuisto + leikkikoulu	<ul style="list-style-type: none"> • yksi päiväkodinjohtaja • yksi perhepäivähoidonohjaaja
Leikkipuisto + päiväkerho srk. yhteistyö + varhaiskasvatuksen perheryhmä, Perno perhetelakka	<ul style="list-style-type: none"> • yksi päiväkodinjohtaja
Leikkikoulu	<ul style="list-style-type: none"> • kolme päiväkodinjohtajaa
Leikkipuisto + Leikkikoulu + avoin päiväkot	<ul style="list-style-type: none"> • yhdellä päiväkodinjohtajalla
Leikkikoulu / perhekerho srk. yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • yksipäiväkodinjohtaja
Leikkipuisto + Leikkikoulu + avoin päiväkot	<ul style="list-style-type: none"> • yhdellä päiväkodinjohtajalla • yhdellä perhepäivähoidonohjaajalla
Avoin päiväkot	<ul style="list-style-type: none"> • yhdellä päiväkodinjohtajalla
Varhaiskasvatuksen perhekerho, Lausteen perhetupa	<ul style="list-style-type: none"> • yksi päiväkodinjohtaja
	<ul style="list-style-type: none"> • yhteensä 21 päiväkodinjohtajan ja kolmen perhepäivähoidonohjaajan johtamaan yksikköön kuuluu avoimia varhaiskasvatuspalveluja

- Eteläisen varhaiskasvatusalueen palvelualueen päällikön vastuulla on koko kaupungin avoimen varhaiskasvatuspalvelun kehittäminen.
- Yksityistä avointa varhaiskasvatuspalvelua valvoo tilaaja puolen palvelualueen päällikkö.

2 AVOIN VARHAISKASVATUS OSANA VARHAISKASVATUSPALVELUA

Avoin varhaiskasvatus on vaihtoehtoinen toimintamuoto kokopäivähoidolle. Palvelujen tavoitteena on tarjota kotihoidossa ja osapäivähoidossa oleville lapsille ja heidän perheilleen monipuolista varhaiskasvatusta yhdessä muiden lasten ja vanhempien kanssa sekä perheille kasvatuksellista tukea.

Toiminnan sisällöissä painotetaan esimerkiksi musiikkia, kädentaitoja, ympäristökasvatusta ja liikuntaa. Leikin osuus toiminnassa on keskeinen.

Toimintavalikossa on avoimia päiväkoteja, leikkikouluja, kerhoja, leikkipuistotoimintaa, varhaiskasvatuksen perhekerhoja, perhekerhoja / leikkikouluja. Osallistuminen avoimeen varhaiskasvatustoimintaan ei vie kotihoidontukea ja Turku-lisää, mikäli tukien vaatimat ehdot täyttyvät.

Palveluvalikosta perheet voivat valita joko kunnan järjestämän tai palvelusetelillä tuetun leikkikoulun tai kerhotoiminnan.

Leikkikoulutoiminta ja palvelusetelikerhot ja leikkipuistotoiminta ovat maksullisia.

Avoin päiväkotitoiminta, kerhot ja seurakunnan kanssa yhteisesti järjestettävä leikkikoulu / perhekerho ja MLL:N kanssa järjestettävä perhekahvilatoiminta ovat maksuttomia. Avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa noudatetaan Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Kuntien ohella avoimia varhaiskasvatuspalveluja tarjoavat seurakunnat ja järjestöt sekä yksityiset toimijat. (www.turku.fi/varhaiskasvatus)

2.1 AVOIMIEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN TOIMINTAMUOTOJA

2.1.1 LEIKKIPUISTOTOIMINTA

Leikkipuistotoiminta on ulkona tapahtuvaa varhaiskasvatusta 1,5-6 -vuotiaille lapsille. Toiminta tukee lapsen ensiaskelaita kodin ulkopuolelle erossa omista vanhemmistaan. Lapsi saa leikin ja liikunnan kokemuksia yhdessä toisten lasten kanssa. Leikkipuistotoiminta tukee lapsen myönteistä minäkäsitystä, ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Lapsi-lähtöisyys on tärkeä periaate toimintaa suunniteltaessa.

Leikkipuistot ovat avoinna maanantaista perjantaihin klo 9.00 – 12.30. Mukaan pääsee ilmoittautumalla suoraan leikkipuistoon päivähoitotyöntekijöille. Leikkipuistossa lapsi voi ulkoilla turvallisesti päivähoitotyöntekijän seurassa sekä kokea leikin ja liikunnan iloa yhdessä toisten lasten kanssa. Turun kaupungin järjestämää leikkipuistotoimintaa järjeste-

tään 26 leikkipaikassa kaikilla neljällä suomenkielisellä varhaiskasvatusalueella. Leikkipuistoissa työskentelee yleensä kaksi osa-aikaista päivähoitotyöntekijää (4 h / päivä)

Leikkipuistotoiminnan perusmaksu on 27 euroa kuukaudessa perheen nuorimmalta toimintaan osallistuvalla lapselta. Vanhemmilta sisaruksilta maksu on 23 euroa kuukaudessa. Puistoaikana järjestettävään kerhotoimintaan osallistuvalla lapselta maksu on 23 euroa kuukaudessa (seurakunnan päiväkerho tai vastaava). Myös ulkopaikkakuntalaiset voivat osallistua toimintaan, maksu on 33 euroa kuukaudessa.

Leikkipuistotoiminnan maantieteellinen jakautuminen neljälle suomenkieliselle varhaiskasvatusalueelle

Eteläinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • kuusi leikkipuistoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tammilehdon leikkipaikka Kukolassa • Myrskypuiston leikkipaikka Haarlassa • Ratsumiehenpuiston leikkipaikka Uittamolla • Skandinavianpuiston leikkipaikka Haritussa • Honkamäenpuiston leikkipaikka Petreliuksessa • Ilpoistenpuiston leikkipaikka Ipoisissa
Itäinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • seitsemän leikkipuistoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Nummenpuiston leikkipaikka Nummenmäellä • Lausteenpuiston leikkipaikka Lausteella • Karvataskunpuiston leikkipaikka Varissuolla • Niilo Oravanpuun leikkipaikka Varissuolla • Erik Julinin leikkipaikka Halisissa • Kotimetsän leikkipaikka Jaanissa • Pikkunotkon leikkipaikka Kohmossa
Läntinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • kuusi leikkipuistoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrköistenpuiston leikkipaikka Pansiossa • Jyrkkälänmäen leikkipaikka Jyrkkälässä • Kupittaanlähteen leikkipaikka Itäisessä keskustassa • Puolalanmäen leikkipaikka 1 Keskustassa • Puolalanmäen leikkipaikka 2 Keskustassa • Urheilupuiston leikkipaikka Martissa
Pohjoinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • seitsemän leikkipuistoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kärämäen urheilupuiston leikkipaikka Kärämäessä • Virgon leikkipaikka Moisiossa

		<ul style="list-style-type: none"> • Raskinpuiston leikkipaikka Runosmäessä • Martanpuiston leikkipaikka Nättiinummessa • Itäpellonpuiston leikkipaikka Kähärissä • Suikkilanpuiston leikkipaikka Suikkilassa • Perkkiönkadun leikkipaikka Jäkärlässä
yhteensä	26 leikkipuistoa	

2.1.2 LEIKKIKOULUT

Leikkikoulu on pääsääntöisesti aamupäivisin tapahtuvaa pedagogista toimintaa, jota ohjaa Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma.

Leikkikoulussa liikutaan, leikitään, askarrellaan, lauletaan ja opetellaan tärkeitä ryhmässä toimimisen taitoja. Sadut ja draama ovat myös tärkeinä osana toimintaa. Perinteiset, suomalaiset juhlat sisältyvät myös leikkikoulun toimintasuunnitelmaan.

Leikkikoulussa toimitaan pienryhmissä lasten iän ja kehityksen mukaan.

Toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa. Yhteistyö vanhempien kanssa on osa arkea.

Leikkikoulutoiminta on suunnattu ensisijaisesti kotona olevien vanhempien 3-5 -vuotiaille lapsille. Leikkikoulutoimintaa järjestetään sisätiloissa sekä ulkoleikkikouluina.

Leikkikoulutoiminnan jakautuminen varhaiskasvatusalueittain

Itäinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • kaksi leikkikoulua 	<ul style="list-style-type: none"> • leikkikoulu Varisuolla • leikkikoulu Halisissa
Läntinen varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • yksi leikkikoulu 	<ul style="list-style-type: none"> • ulkoiluleikkikoulu Urheilupuistossa
Pohjoinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • 3 leikkikoulu 	<ul style="list-style-type: none"> • ulkoiluleikkikoulu Moisiossa • leikkikoulu Raunistulassa • leikkikoulu Runosmäessä
yhteensä	<ul style="list-style-type: none"> • 5 leikkikoulua 	

2.1.3 AVOIN PÄIVÄKOTITOIMINTA

Avoimen päiväkodin ryhmässä toiminta perustuu aktiiviseen yhdessäoloon. Toiminnan sisällöllinen vastuu on lastentarhanopettajalla ja lastenhoitajilla. Lapset toimivat yhdessä vanhempiensa kanssa. Avoimen päiväkotiryhmän toiminta suunnitellaan vanhempien ja lasten esittämien toiveiden mukaan. Toiminta sisältää arjen yhdessäoloa, leikkiä, taito - ja taideaineita, musiikkia, liikuntaa ja retkiä lähiympäristöön. Avoin päiväkotitoiminta on perheille maksutonta.

Avoimen päiväkotitoiminnan jakautuminen varhaiskasvatusalueittain

Läntinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • kahdessa toimipaikassa 	<ul style="list-style-type: none"> • Rahjapolun pk Härkämäessä • Urheilupuiston phy / Seikkailupuistossa
yhteensä	kaksi avointa päiväkotia	

2.1.4 VARHAISKASVATUKSEN PERHERYHMÄTOIMINTA

Varhaiskasvatuksen perheryhmätoiminnan tavoitteena on yhdistää Turun kaupungin toteuttaman varhaiskasvatuksen ja lastensuojelutyön perhetyön osaamisen vahvuudet siten, että molemmat toimijat pystyvät tukemaan turkulaisia lapsiperheitä tavalla, joka on perheille merkityksellinen ja auttaa heitä suoriutumaan arkeensa sisältyvistä tehtävistä. Perheryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen lastentarhanopettaja tai lastenhoitaja sekä **lastensuojelun perhetyön perhetyöntekijä**.

Varhaiskasvatuksen perhetyön sisältö voidaan jakaa kahteen painopistealueeseen, ennaltaehkäisevään työhön, jossa keskeistä on vanhemmuuden tukeminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Toinen keskeinen alue on intensiivisempi perheen tukeminen erilaisin työmenetelmin.

Perheryhmätoiminnan pyrkimyksenä on luoda myönteinen ilmapiiri, jolloin on mukava viettää aikaa yhdessä. Huomiota kiinnitetään lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen sekä pyritään luomaan helposti omaksuttavia vuorovaikutusmalleja.

Ryhmässä harjoitellaan iloitsemaan yhdessä tekemisestä lapsen kanssa; laulut, leikit, askartelut, juhlat jne. Lapsi oppii myös ryhmässä toimimisen taitoja; yhdessä leikkiminen, vuoron odottaminen, toisen huomioiminen jne.

Toiminnan tavoitteena on vertaistuen lisäksi mahdollistaa sosiaalisten kontaktien ja tukiverkostojen rakentaminen vanhemmille. Moniammatillisen työtavan vahvuutena on perheen kokonaisvaltainen huomioiminen sekä mahdollisuus tukea perhettä juuri heidän tarpeitaan vastaavasti.

Varhaiskasvatuksen perheryhmätoiminnan jakautuminen varhaiskasvatusalueittain

Itäinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • yhdessä toimipisteessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Lausteen perhetupa
Läntinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> • yhdessä toimipisteessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Pernon perhetalokka

2.1.5 VARHAISKASVATUKSEN JA SEURAKUNNAN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Avointa leikkikoulutoimintaa toteutetaan yhteistyössä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kanssa. Leikkikoulutoiminta tarjoaa kotona oleville lapsille mahdollisuuden harjoitella ryhmässä toimimista.

Toiminta on laadukasta ja suunniteltua varhaiskasvatusta. Sisällöllisesti päiväkodin toimintaan verrattavissa oleva leikkikoulu tarjoaa mahdollisuuden perheille, joilla ei ole kokopäiväistä hoidon tarvetta.

Toimintaa ohjaavat lastentarhanopettaja tai lastenhoitaja ja seurakunnan perhetyöntekijä ja / tai lastenohjaaja. Leikkikoulu / perhekerho ja päiväkerho pitävät sisällään toimintatuokioita ja pienen hartaushetken, joka on perheelle vapaaehtoinen. Arjessa opetellaan toisen ihmisen huomioimista, auttamista, jakamista, ihmisistä ja luonnosta välittämistä. Leikkikoulun ohjelmaan kuuluu leikkimistä, liikkumista, tutkimista, lukemista, musiikkia ja kädentaitoja. Yksilöllinen kehittyminen ja lapsen kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Työntekijät ja vanhemmat sitoutuvat yhdessä kumppanuuteen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Osallistuminen on maksutonta eikä vaikuta päiväkotipaikan saamiseen.

Eteläinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> kaksi varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteistä leikkikoulu/perhekerhoa 	<ul style="list-style-type: none"> Henrikin kirkolla, Petreliuksessa Koivulan seurakuntatalolla
Itäinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> yksi varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteinen leikkikoulu / perhekerho 	<ul style="list-style-type: none"> Lausteen seurakuntatalolla
Läntinen varhaiskasvatusalue	<ul style="list-style-type: none"> varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteinen päiväkerho 	<ul style="list-style-type: none"> Pernon päiväkerho

2.1.6 VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN JA MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON VÄLINEN YHTEISTYÖ

Turun varhaiskasvatuspalvelut tekee yhteistyötä Mannerheimin lastensuojelujärjestön kanssa Perhetalo Heidekenin Perhekahvila toiminnassa tiistaisin ja torstain sekä lasten kerhotoiminnassa perjantaisin

Perhekahvilassa lastaan hoitavat vanhemmat tapaavat toisiaan ja jakavat kokemuksiaan samanlaisessa elämäntilanteessa elävien vanhempien kanssa. Lapsille järjestetään toimintaa ja tekemistä muiden lasten kanssa. Perhekahvila edistää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

3 AVOIMEN VARHAISKASVATUKSEN RESURSSIT

3.1 AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUN ASIAKASMÄÄRÄT JA HENKILÖSTÖ

Asiakasmäärät avoimissa päiväkodeissa, varhaiskasvatuksen perhetyössä sekä seurakunnan ja MLL kanssa yhteisissä leikkikouluissa / perhekehoissa ja perhekahviloissa ovat kuukauden keskiarvoja. Leikkipuistojen ja leikkikoulujen asiakasmäärät saadaan kuukausittain Effica - järjestelmästä

(otanta päivämäärällä 12.4.2013)

Toimintamuodot	Asiakasmäärä	henkilöstö	yhteensä
Leikkipuistot	485 lasta	51 päivähoitotyöntekijää	51
Leikkikoulut	80 lasta	5 lastentarhanopettajaa 5 lastenhoitajaa	5 5
Avoimet päiväkodit	25 asiakasperhettä, joilla 43 lasta	kaksi lastentarhanopettajaa	2
leikkikoulu / seurakunnan perhekerho	190 asiakasta, josta 125 lasta	yksi lastenhoitaja	1
varhaiskasvatuksen ja seurakunnan päiväkerho	15 lasta	yksi lastenhoitaja	1
Varhaiskasvatuksen perhetyö	Perno: 17 vanhempaa, 20 lasta Lauste: 16 vanhempaa, 47 lasta	kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja	3
Varhaiskasvatuksen ja MLL yhteistyö perhekahvila ipanakerho	60 asiakasta, joista lapsia 40 15 lasta	yksi lastenhoitaja lisäksi Halisten Vekarakoulun lastenhoitaja tekee to yhteistyötä MLL Perhekahvilan kanssa	1
Yhteensä	lasta 870		68 työntekijää

3.2 YKSITYISET PALVELUSETELIKERHOT JA ASIAKASMÄÄRÄ (12.4.2013)

Turun kaupunki tukee turkulaisen lapsen osallistumista leikkitoimintaan. Palvelusetelin arvo leikkitoiminnassa on 105 € / kk lasta kohden. Turussa toimii kaksi yksityistä leikkikoulua, jotka on hyväksytty leikkikoulutoimintaan palvelusetelituottajiksi.

Busy Bees	
Wendy House	
yhteensä	48 lasta

3.3 KOLMANNEN SEKTORIN JA TURUN KAUPUNGIN MUIDEN TOIMIJOIDEN TUOTTAMAT PALVELUT

Seurakunnat järjestävät kerhotoimintaa 3 – 6 vuotiaille lapsille, vauva – ja perhekahvila toimintaa, perhekerhoja sekä Muskari - toimintaa eripuolilla kaupunkia.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) järjestää perhekahvilatoimintaa kaikilla neljällä varhaiskasvatusalueella. Perhekeskus Marakatti toimii Perhetalo Heidekenillä

Turun ammatti – Instituutin Puuhapirtti toimii läntisellä varhaiskasvatusalueella

Turun konservatorio järjestää musiikkileikkikoulutoimintaa eri-ikäisille lapsille

Seikkailupuistossa lapsiperheille on tarjolla harrastustoimintaa

4 VARHAISKASVATUSPALVELUT JA TOIMINTAA OHJAAVA LAKI JA MUUT SOPIMUKSET JA OHJEISTUKSET

Päivähoitolain lisäksi avoimen toiminnan järjestämistä ja kehittämistä ohjaavat sosiaali- huoltolaki ja lastensuojelulaki. Sisällöllistä kehittämistä ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja tästä johdettu Turun kaupungin oma Varhaiskasvatussuunnitelma.

Turun kaupungin Lasten kasvatuksen ja opetuksen pääprosessin Strategisessa palvelusopimuksessa vuodelle 2012 todettiin, että operatiivisessa palvelutuotantosopimuksessa sovittavia keskeisiä toimenpiteitä varhaiskasvatuksen tulosalueella ovat:

- *Erityisesti varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän lisääntymiseen on varauduttava, mikäli kysynnän kasvu jatkuu, laajentamalla palvelutarjontaa avoimeen toimintaan ja kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kysynnän kasvun aiheuttamaa palvelutarpeen laajentamista on suunnattava yksityiseen palvelutuotantoon. Omassa tuotannossa laajennetaan palvelutarjontaa vastaamaan laajenevaan kysyntään avointen palvelujen osalta ja tarjotaan ns. kevyempiä vaihtoehtoja.*
- *Varhaiskasvatuksessa monipuolistetaan palvelurakennetta ja palvelua laajennettaessa suunnataan painopiste hankittuihin palveluihin.*
- *Varhaiskasvatuksen tulosalueella kehitetään asiakkaanohjausta, jotta asiakas ohjautuu tarvetta vastaavan palvelun piiriin.*

Tämän lisäksi Kaupunginhallitus on päättänyt 7.5.2012 päivähoidon järjestämiselvityksen yhteydessä, että varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan tulee talousarviossa määriteltujen resurssien puitteissa kehittää päivähoitoa seuraavien strategisten linjausten mukaisesti:

- *Varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän kasvua ohjataan suunnitelmallisesti varmistamalla, että kunnallisen päivähoidon palveluverkko säilyy ja kehittyy riittävän kattavana kaikilla kaupungin asuinalueilla, jotta kunnallisen päivähoitomuodon saatavuus säilyy kaikilla*
- *Peruspäivähoitoa kevyempien palvelumuotojen tarjontaa lisätään ja palveluohjausta sekä palveluneuvontaa kehitetään osana palvelun tilaajakokonaisuutta*

5 AVOIMIEN VARHAISKASVATUSPALVELUJEN KEHITTÄMISESITYKSIÄ

5.1 AVOINTEN VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN ALUEELLINEN KEHITTÄMINEN

Nykytila: Erilaisia avoimen varhaiskasvatuspalveluiden toimintoja on kaikilla neljällä suomenkielisellä varhaiskasvatusalueella. Ruotsinkieliselle leikkipuistotoiminnalle on varattu mahdollista toiminnan aloitusta varten oma leikkipaikka.

Esitys: Avoimen varhaiskasvatuspalveluiden toimintaa laajennetaan edelleen huomioiden yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjonta. Palveluverkosta rakennettaessa tehdään tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja yksityisten palvelun tuottajien kanssa, näin vältetään päällekkäisten palveluiden tarjonta.

Eteläinen varhaiskasvatusalue: syksyllä 2013 aloitetaan Hirvensalossa kahtena päivänä viikossa toimiva avoin päiväkotitoiminta Moikoisiin siirretyissä parakeissa ja kolmena päivänä viikossa ulkoleikkikoulu Syvälahden maastossa. Toimintaa järjestetään sekä aamu että iltapäivisin.

Läntinen varhaiskasvatusalue: Seikkailupuistossa oleva avoin päiväkotitoiminta siirretään Kupittaaan urheiluhallin tiloihin, missä järjestetään aamupäivisin avointa päiväkotitoimintaa. Toimintaa pyritään järjestämään myös iltapäivisin.

Rahjepolun päiväkodin avoin päiväkotitoiminta jatkuu aamupäivin, iltapäivisin maanantaita torstaihin tiloihin on suunniteltu avointa toimintaa pienille lapsille.

Lisäksi selvitetään Veistämöntorin leikkipuistotoiminnan mahdollista aloitusta.

Pohjoinen varhaiskasvatusalue: Teräsrautelan nuorisotaloon on suunniteltu kolmena päivänä viikossa toimivaa avointa päiväkotia, jonka toiminta-aika olisi klo 9.00 – 15.00

5.2 AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUN KÄYTÖN RAJOITTEET JA TOIMINNAN LAAJUUS

Esitys: Avoin varhaiskasvatuspalvelu on vaihtoehto kokopäivähoidolle. Kokopäivähoitoa ja avointa varhaiskasvatuspalvelua ei voi käyttää samanaikaisesti. Osaviikkoinen päivähoito ja avointen varhaiskasvatuspalveluiden käyttö on mahdollista edelleen.

5.3 AVOIMEN VARHAISKASVATUSPALVELUN TOIMINTA - AIKA JA HENKILÖSTÖN TYÖAIKA

Nykytila: Leikkipuiston toimintakausi: 1.8. – 23.12. ja 7.1 – 20.6.

Leikkikoulut ja avoimet päiväkodit sekä perhekerho toimivat ajalla 1.8.- 23.12, 7.1 – 31.5.

Leikkipuistot ovat avoinna neljä tuntia päivässä klo 9 – 12.30 välillä. Rankkasateella ja yli - 12 asteen pakkasella leikkipuistot ovat suljettuja

Leikkikoulujen ja avointen päiväkotien toiminta aika on kolme tuntia päivässä.

Esitys: Avoimen varhaiskasvatuksen toiminta-aika on 1.8 – 23.12, ja 9.1 – 20.6. välisenä aikana. Hiihtolomaviikolla toimintaa supistetaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti

Päivittäinen toiminta aika on kolme tuntia, toimintaa voidaan järjestää joka päivä tai osa- viikkoisena toimintana. Toimintaa voidaan toteuttaa aamupäivän lisäksi, sekä aamu että iltapäivällä

Leikkipuistot ovat avoinna maanantaista perjantaihin klo 9 – 12.30, pakkasraja huomioiden. Rankkasateella leikkipuistot ovat suljettuina.

Henkilöstön työaika: 5 tuntia päivässä tai 38.15 / vk, jolloin avoin toiminta jakaantuu selkeästi aamu ja iltapäivään. Työaika pitää sisällään toiminnan valmistelun, suunnittelun ja itse toiminta-ajan sekä vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön ja verkostoyhteistyön.

Leikkipuistoissa työskentelevän henkilöstön työaika on 4 tuntia.

5.4 VARHAISKASVATUSPALVELUIDEN TYÖNTEKIJÖIDEN KELPOISUUSEHDOT

Avoin varhaiskasvatuspalvelu on laadukasta, tavoitteellista ja pedagogista varhaiskasvatuspalvelua, jota ohjaa koulutettu henkilöstö

Leikkipuistojen henkilöstö

Nykytila: Leikkipuistojen henkilöstöllä tulee olla soveltuva koulutus tai vastaava kokemus toiminnasta.

Esitys: kelpoisuus ehtona lastentarhanopettajan, lastenhoitajan, päivähoitotyöntekijän tai perhepäivähoitajan tutkinto

Leikkikoulujen henkilöstö

Nykytila: lastentarhanopettajan kelpoisuus tai lastenhoitajan kelpoisuus

Esitys: lastentarhanopettajan kelpoisuus. Kahden työntekijän ryhmässä toisella työntekijällä lastenhoitajan, päivähoitotyöntekijän tai perhepäivähoitajan kelpoisuus

Varhaiskasvatuksen perhetyö:

Nykytila: lastentarhanopettajan kelpoisuus, toisella työntekijällä lastenhoitajan kelpoisuus

Esitys: lastentarhanopettajan kelpoisuus ja toisella työntekijällä lastenhoitajan tai päivähoitotyöntekijän tai perhepäivähoitajan kelpoisuus.

Yksityisen leikkikoulu- ja kerhotoiminnan tuottamisesta palvelusetelillä, henkilökunnan kelpoisuuksista ja määristä sekä palvelun sisältövaatimuksista on laadittu menettelytapaohjeet varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjassa.

5.5 KASVATUSKUMPPANUUS LAPSEN VANHEMPIEN / HUOLTAJIEN KANSSA

Kasvatuskeskustelut:

Avoimeen varhaiskasvatukseen luodaan oma kasvatuskeskustelulomake, jonka lapsen vanhemmat täyttävät omasta lapsestaan toiminnan alkaessa. Leikkikouluissa ja leikkipuistoissa päivittäisten arjen keskustelujen lisäksi jokaiselle vanhemmalle varataan lukukausittain mahdollisuus lyhyeen 15 min keskusteluun omasta lapsestaan.

Avoimissa päiväkodeissa ja kerhoissa kasvatuskeskustelut käydään arjentilanteissa.

Asiakaskysely:

Avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa suoritettiin ensimmäinen asiakaskysely keväällä 2012. Kysely uusitaan toukokuussa 2013. Kyselyssä pyritään sisällöllisten kysymysten lisäksi selvittämään erityisesti varhaiskasvatuspalveluiden vaikuttavuutta kokopäiväisen hoidon aloittamiseen. Asiasta raportoidaan erikseen.

5.6 MUU AVOIMEEN VARHAISKASVATUSPALVELUUN LIITTYVÄ KEHITTÄMISTYÖ

Yhteistyö Turun kiinteistöliikelaitoksen kanssa:

Varhaiskasvatuksen käytössä olevien leikkipuistojen leikkivälineiden varustamisesta tehdään yhtenäinen suunnitelma koko kaupungin osalta. Asiasta pidetään suunnittelukokous toukokuussa. Kiinteistöliikelaitos kunnostaa kaksi leikkipuistoa vuodessa, tulevaa kaluste-suunnitelmaa käytetään kunnostuksen lähtökohtana.

Leikkipuistojen sosiaalityöt:

Leikkipuistojen sosiaalityöt (puistokopit) ovat tällä hetkellä varhaiskasvatuksen omistuksessa. Tilojen kunto kartoitetaan yhdessä kiinteistöliikelaitoksen kanssa, jonka jälkeen niiden kunnostamisesta ja kunnossapidosta tehdään pidempi aikainen suunnitelma.

Ympäristöterveydenhuollon terveystarkastaja antaa oman lausuntonsa sosiaalityötilojen varustamisesta ja siitä, miten kunnossapidossa ja tilojen mahdollisessa uusimisessa tilat saadaan vastaamaan paremmin lasten ja henkilöstön tarpeisiin, huomioiden ympäristöterveyden huollon vaatimukset.

Leikkipuistojen ja ulkoleikkikoulujen henkilöstön suojavaatteet:

Leikkipuistojen ja ulkoleikkikoulujen työntekijöiden suojavaateasiana selvitetään parhaillaan. Työ on ulkotyötä, ja vaatii tähän tarkoitukseen tarkoitettua suojavaatetuksen. Vaatteiden leasing mahdollisuus on selvityksen alla ja asiasta tehdään esitys tulevaan budjettivuoteen 2014.

Avoimen varhaiskasvatuspalvelun henkilöstö ja esimiehet:

Avoimen varhaiskasvatuksen kehittämisestä vastaava varhaiskasvatusalueen päällikkö järjestää henkilöstölle ja esimiehille kaksi yhteistä kehittämis- ja koulutuspäivää toimintavuodessa, millä varmistetaan toiminnan tavoitteellinen ja pedagoginen kehittäminen ja arviointi edelleen

Henkilöstön esiapukoulutukset pidetään ajantasaisena. Kaikki leikkipuistojen työntekijät ovat saaneet esiapukoulutuksen. Koulutus suunnitellaan myös muuhun avoimeen varhaiskasvatukseen.

Avoimesta varhaiskasvatuspalvelusta vastaava palvelualueen päällikkö kutsuu kaksi kertaa toimintakaudessa avoimen varhaiskasvatuksen johtajat koolle kehittämään ja arvioimaan toimintaa

6 TILASTOT JA KUSTANNUSLASKENTA

Effica - järjestelmän kautta kerätään kuukausittain tilastoja avointen varhaiskasvatuspalveluiden asiakasmääristä. Luvut saadaan sijoitusten perusteella leikkipuistotoiminnasta ja leikkikouluista, missä on asiakasmaksu.

Maksuttomista avointen päiväkotien ja leikkikoulujen / kerhojen ja seurakunnan ja MLL:n yhteisistä asiakkaista saadaan tietoa epävirallisella päivittäisellä laskennalla, samoin kun varhaiskasvatuksen perheryhmiä.

Seuraavaa budjettikautta varten tulee vertailla kuukausimaksuperusteisen leikkipuisto- ja leikkikoulu asiakasmaksun tulokertymää suhteessa lukukausiperusteiseen asiakasmaksuun.

Nykyisessä kuukausiperusteisessa laskutuksessa yhdestä laskusta 12 euroa kuluu pelkästään laskun käsittelyprosessiin, mikä on merkittävä summa 27€ / 23€ leikkipuisto- tai leikkikoulumaksuista.

Kuukausiperusteisen asiakasmaksun tilalle avoimen varhaiskasvatuksen työryhmä esittää lukukausi (1.8.–23.12. ja 9.1.–20.6) perusteista laskutusta.

Pidemmällä tähtäimellä, viimeistään v. 2015 budjettivalmisteluihin mennessä tulee selvittää myös maksuttoman avoimen varhaiskasvatuspalvelun vaikuttavuutta:

- Mitä hyötyä maksuttomista avoimista varhaiskasvatuspalveluista olisi perheille ja Turun kaupungille?
- Voitaisiko sen avulla ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja edistää perheiden osallisuutta?
- Saataisiko sen avulla siirrettyä kokopäivähoidon tarvetta vielä lisää?
- Mitä kustannusvaikutuksia sillä olisi tulokertymiin?
- Mitä toiminnankäytön rajoituksia pitäisi tehdä?

Suomen kuudesta suuremmasta kaupungista mm. Tampereella lasten kerhotoiminta on maksutonta v. 2014 loppuun asti. Toiminnan käytön rajoituksia Tampere on tehnyt seura-

vasti: toimintaan voi osallistua sopimuksen mukaisesti maksimissaan 12 kertaa kuukaudessa. Kerhokerran pituus on enintään 3 tuntia joko aamu- tai iltapäivällä.

Sosioekonomisista syistä Turun leikkipuistotoiminnassa 53 lapselle 485 lapsesta on myönnetty hoitomaksuja koskeva maksuvapautus.

Niin ikään samoista syistä on myös leikkikouluissa olevista lapsista 19 lapselle 80 lapsesta myönnetty hoitomaksuja koskeva maksuvapautus.

Prosessina maksuvapautus on perheille työläs ja vie runsaasti niin päiväkodinjohtajien, perhepäivähoidonohjaajien kuin harkinnanvaraisista maksuvapautuksista päättävän palvelualueen päällikön työaika.

7 YHTEENVETOA

Turussa avointa varhaiskasvatuspalvelua on kehitetty vaihtoehdoksi perheille kokopäivähoidon tilalle.

Toinen yhtä merkittävä ajatus on, että muun varhaiskasvatuksen rinnalla lapsella on oikeus pedagogiseen ja tavoitteelliseen avoimeen varhaiskasvatuspalveluun, joka tukee lapsen ja hänen vanhempansa / huoltajansa osallisuutta sekä ennaltaehkäisee syrjäytymistä.

Avoimen varhaiskasvatuspalvelun piiriin kuuluvien lasten ja heidän perheidensä on mahdollista saada tarvittaessa myös varhaiserityiskasvatuksen tukea lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.

Avoimia varhaiskasvatuspalveluja on kehitetty ensin hankkeen avulla ja sen jälkeen vakiintuneella kehittämistyöllä.

Ennen vuotta 2012 avointa varhaiskasvatusta järjestettiin leikkipuistoissa ja varhaiskasvatuksen perheryhmätoimintana sekä yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa.

Turussa on tavoitteellisesti lisätty avoimen varhaiskasvatuksen palveluita tammikuusta 2012 alkaen. Toimintaa on kaikilla neljällä suomenkielisellä varhaiskasvatusalueella. Turun kaupungin avointen varhaiskasvatuspalveluiden toimintavalikko on laaja, ja asiakasmäärät ovat merkittävästi lisääntyneet.

- Tammi - toukokuussa 2012 perustettiin ulkoleikkikoulu Läntiselle varhaiskasvatusalueelle. Eteläisellä varhaiskasvatusalueella aloitettiin varhaiskasvatuspalveluiden ja seurakunnan yhteistyönä leikkikoulu / perhekerho kolmessa toimipisteessä.
- Elokuussa 2012 Itäisellä varhaiskasvatusalueella aloitti leikkikoulu Varissuolla ja Halisissa Läntisellä varhaiskasvatusalueella avoin päiväkotitoiminta Seikkailupuistossa sekä Rahjepolun päiväkodissa. Pohjoisella varhaiskasvatusalueella aloitti leikkikoulut Runosmäessä sekä Rauninaukion päiväkodissa.
- Tammikuussa 2013 aloitti ulkoleikkikoulu Pohjoisella varhaiskasvatusalueella Moisiossa.
- Syksyllä 2013 avoimen varhaiskasvatuspalveluiden toimintaa laajennetaan edelleen huomioiden yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjontaa. Palveluverkostoa rakennettaessa tehdään tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja yksityisten palvelun tuottajien kanssa, näin vältetään päällekkäisten palveluiden tarjonta.

Eteläinen varhaiskasvatusalue: syksyllä 2013 aloitetaan Hirvensalossa kahtena päivänä viikossa toimiva avoin päiväkotitoiminta Moikoisiin siirretyissä parakeissa ja kolmena päivänä viikossa ulkoleikkikoulu Syvälahden maastossa. Toimintaa järjestetään sekä aamu että iltpäivisin.

Läntinen varhaiskasvatusalue: Seikkailupuistossa oleva avoin päiväkotitoiminta siirretään Kupittaaan urheiluhallin tiloihin, missä järjestetään aamupäivisin avointa päiväkotitoimintaa. Toimintaa pyritään järjestämään myös iltpäivisin.

Rahjepolun päiväkodin avoin päiväkotitoiminta jatkuu aamupäivin, iltpäivisin maanantaista torstaihin tiloihin on suunniteltu avointa toimintaa pienille lapsille.

Lisäksi selvitetään Veistämöntorin leikkipuistotoiminnan mahdollista aloitusta.

Pohjoinen varhaiskasvatusalue: Teräsrautelan nuorisotaloon on suunniteltu kolmena päivänä viikossa toimivaa avointa päiväkotia, jonka toiminta-aika olisi klo 9.00 – 15.00

Asiakasmäärän kasvu v. 2012 – 2013

- avoimien päiväkotien, seurakuntayhteistyön, varhaiskasvatuksen perhetyön ja MLL yhteistyön lapsimäärät ovat kuukausittain kerättyjä keskiarvolukuja
- Leikkipuistojen ja leikkikoulujen lapsimäärät saadaan suoraan Effica - asiakastietojärjestelmästä

Toiminta	Asiakasmäärä / kk 17.1.2012	Asiakasmäärä / kk 12.4.2013
Leikkipuistot	455 lasta	485 lasta
Leikkikoulut	9 lasta	80 lasta
Avoimet päiväkodit	8 perhettä, joilla on 10 lasta	25 perhettä, joilla on 43 las- ta
Varhaiskasvatuksen perhetyö	Perno: 17 aikuis- ta, 20 lasta Lauste: 16 ai- kuista, 46 lasta	Perno: 17 ai- kuista, 20 lasta Lauste: 17 ai- kuista, 47 lasta
Varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yh- teistyö	150 asiakasta, joista 100 lasta	190 asiakasta, joista 125 on lapsia +15 lasta päiväkerhossa
Varhaiskasvatuksen ja MLL:n yhteistyö	60 asiakasta, joista 40 lasta + ipanakerho 15 lasta	60 asiakasta, joista 40 lasta +ipanakerho 15 lasta
yhteensä	695 lasta	870 lasta

Se, miten avoin varhaiskasvatuspalvelu on vaikuttanut määrällisen kehityksen lisäksi perheiden palveluvalintoihin kokopäivähoidon vaihtoehtona, vaatii vielä tarkempaa ja pitkäaikaisempaa selvitystä.

Toukokuussa tehtävästä asiakastyytyväisyyskyselystä saadaan jonkinlainen kuva kehityksestä ja siitä, ovatko perheet kyenneet siirtämään kokopäivähoidon aloitusta avointen varhaiskasvatuspalveluiden avulla. Vuoden 2012 keväällä tehdyn asiakaskyselyn perusteella näin näytti olevan.

Vaikuttavuuden kokonaisarviointi tulee kuitenkin vaatimaan pidempiaikaista seurantaa.